



# Nový občanský zákoník a základní změny pro autory

1. 1. 2014 – datum, odkdy bude naše životy ovlivňovat nový občanský zákoník (NOZ) z roku 2012. Má symbolické číslo 89 odkazující na rok sametové revoluce, ale tak rozsáhlé změny, jako přinesl rok 1989, naštěstí nepřinese. Přesto je dobré něco o něm vědět.

**A**ni velká obec autorská by jej neměla mít bez povšimnutí, protože pro tvůrce uměleckých děl – autory je přínosem, když vedle talentu a tvůrčích schopností disponují také alespoň minimem znalostí právních, zvláště pokud často jednají s uživateli děl.

Co tedy dělat po 1. 1. 2014, když jednáte s agenturami, producenty a pořadateli? Jednoduše řečeno to, co by měl soudný a čestný člověk dělat (vlastně vždy bez ohledu na zrovna platnou právní úpravu), a to

- > přemýšlet,
- > pozorně číst, co podepisuje, nebo s čím souhlasí, a to dokonce i v e-mailu nebo do telefonu,
- > nebát se ptát se na to, čemu nerozumí,
- > vyhledat odborníka, když si není jist,
- > být ostražitý v jednání (i když jedná třeba s bývalým spolužákem),
- > jednat poctivě,
- > dodržovat sliby a závazky a
- > důsledně a bez prodlení hájit svá práva.

Hezky se to píše, ale co v praxi? Uvedu jeden **příklad toho, jak byste mohli přijít o odměnu nebo sobě i OSA situaci velmi zkomplikovat:**

## 1.dějství

Zvoní telefon, volá pořadatel koncertu: „Dobrý den pane Noto, vy jste výborný hudebník, skladatel a textař, přijedte se svou kapelou zahrát do Horní Dolní.“ Slovo dá slovo a koncert se uskuteční, je narváno, máte úspěch. Pořadatel je

příjemný, tak jaképak formality, dlouhé řeči nebo podepisování smlouvy, zvláště když vám zaplatí na ruku dojednanou sumu. Všichni jsou spokojeni.

## 2.dějství

Protože jste zastupován OSA, čekáte samozřejmě, že za koncert dostanete také peníze od OSA jako autor odehraných skladeb. Ale čekáte marně. Tak reklamujete. OSA o koncertu nic neví. Zdá se, že je to jasný případ, pořadatel bude muset platit a ještě navíc dvojnásobek obvyklé odměny, protože neměl souhlas k užití vašich děl.

## 3.dějství

Ouha, pořadatel se brání: „Ale vždyť jsem se s panem Notou dohodl. Na všem. Že vystoupí, kdy, kde, za kolik. S OSA nic řešit nebudu. Už jsem panu Notovi zaplatil. O tom, že bych měl platit ještě OSA, mi nic neřikal!“

A spor je na světě. Není možné tvrdit, že díla pana Noty byla užita bez jeho souhlasu, když svým faktickým chováním (v tomto případě interpretací svých skladeb) souhlas k užití děl na koncertu v Horní Dolní udělil. Smlouva byla ústní, ale platí. Vždyť písemná forma se vyžaduje pouze u smluv výhradních. Co bylo ujednáno, je pak předmětem dokazování. Nemá-li pan Nota důkaz o tom, že upozornil pořadatele na nutnost uzavřít smlouvu s OSA, je těžké vyvrátit tvrzení, že ve vyplaceném honoráři už byla zahrnuta odměna nejen za interpretaci (umělecký výkon), ale i za užití děl pana

// Zdá se, že je to jasný případ, pořadatel bude muset platit a ještě navíc dvojnásobek obvyklé odměny, protože neměl souhlas k užití vašich děl.

Noty (to znamená i kýžená autorská odměna, kterou pro autora vybírá OSA).

Jak je to možné? **Zákon totiž daleko více respektuje neformální přístup v jednání a uzavírání smluv než dříve.** V mnohých případech, i když nebude dodržena stanovená písemná forma smlouvy, nebo dokonce nebude shoda na všech náležitostech smlouvy, nebo strany něco opomenou dojednat, přesto bude dohoda platit. To je na jednu stranu samozřejmě příjemné a v mnoha ohledech neformálnost jistě ušetří čas i peníze. Na druhou stranu je však třeba **UPOZORNIT** na možný vznik povinností, o které nestojíte, ale ke kterým se v rámci svého neformálního jednání můžete zavázat. Obdobně takto můžete být zkráceni na svých právech, což ostatně odpovídá i výše popsanému příkladu.

A co když se s obchodním partnerem nedohodnete? Nezbyvá než se obrátit na soud, aby Váš spor rozhodnul. Ovšem soud je oprávněn postupovat podle svého uvážení a chápání, což může být vzhledem k časté nevyzpytatelnosti českých soudů velmi rizikové.

Zákoník výslovně **chrání slabší stranu a dobrou víru, postihuje nedbalost, neodpovědnost a neplnění povinností.** Pořadatel z našeho příkladu sice neposlal na OSA oznámení o konání koncertu, ale může toto opomenutí mít za následek vznik povinnosti pořadatele platit další částku autorovi prostřednictvím OSA? Nebyl pan Nota nedbalý, když neupozornil na své zastupování OSA? Jednal poctivě, když jednal tak, že vzbudil v pořadateli dojem, že jeho vystoupení na koncertu postačí řešit přímo s ním? Kdo je tady slabší stranou? Kdo byl v dobré víře? Obávám se, že rozhodnutí soudu by nemuselo být pro OSA, potažmo pro pana Notu, příznivé.

Nelze než doporučit alespoň v e-mailu či před více svědky, když už ne v písemné smlouvě, abyste uváděli větičku typu: „**Autor je zastupován OSA – Ochraným svazem autorským pro práva k dílům hudebním, který je pověřen vyjednávat a inkasovat odměny za užití jeho děl.**“

Jednou z dalších velkých novinek je **tzv. předmluvní odpovědnost.** Jak by mohla fungovat v praxi? Použijme opět pana Notu a našeho příkladu s tím rozdílem, že se koncert nekonal. Po výměně několika e-mailů a pár telefonátů se sice zdá, že je ruka v rukávě, protože jednání zdárně pokračují. Pořadatel už koncert připravuje. Jenže pan Nota na den koncertu dostane lukrativní nabídku přímého vystoupení v TV. Takovou příležitost si nemůže nechat

ujít! Jednání s pořadatelem proto ukončí. Může být pak nepříjemně překvapen, že po něm bude pořadatel vymáhat škodu, která mu takovým překvapivým ukončením jednání vznikla.

Zcela jinak je upraveno **dědictví.** Zákon nabízí nové možnosti. Doporučuji těm, kdo hodlají pořídit závět, např. když by chtěli dědicům stanovit podmínky (což dosud nebylo možné), aby se obrátili na některého notáře. Stále však platí, že autorská práva za svého života autor nemůže prodat ani darovat.

A protože mám na paměti především Vás, autory, na závěr jedno konstatování: **dílo není dům.**

To je jasné. Máte-li dům (byť, auto), asi sotva byste ho na 100 let poskytli k užívání jiné, natož cizí osobě, a ještě k tomu za pakatel? Jak často se ale bohužel stává, že práva k dílu autor poskytne na celou dobu ochrany ke všem způsobům užití pro celý svět, a to za směšnou sumu? Platí to zejména, když autor vytváří dílo na objednávku, nejčastěji pro nějaký film, seriál či jiný projekt. V pochybnostech i nadále platí – obraťte se, prosím, na nás. Rádi vám pomůžeme. Je přeci v našem společném zájmu, abyste uzavírali smlouvy, které budou v souladu se smlouvou o zastupování s OSA, což Vám zaručí, že „neprodáte dům za hubičku“.

Je také naším společným zájmem soudním sporům předcházet a šetřit sobě i OSA čas a náklady. Proto prosím buďte bdělí a nezapomeňte se radit s odborníky, mezi které patří i naši zaměstnanci. /



// **Zákoník výslovně chrání slabší stranu a dobrou víru, postihuje nedbalost, neodpovědnost a neplnění povinností.**



text:  
LENKA MALIŠOVÁ  
vedoucí právního oddělení